

Büyük Dönüş Yürüyüşü

Fatma Zehra Toçoğlu

"İnsan olarak tarihimiz insanlığın tarihiyle birlikte başladı.

Arap olarak tarihimiz Arapların tarihiyle birlikte başladı.

Ulusal tarih bilincimiz ise topraklarımıza musallat olan işgale ve açgözlülüğe direnişimizle birlikte başladı." [i]

30 Mart 1976 tarihinde İsrail yönetimi ülkenin kuzeyinde bulunan Celile bölgesinde yaşayan İsrail vatandaşı Filistinlilere ait yüzlerce dönüm araziye el koydu. Filistin halkı bu duruma karşı çıkmak için protesto düzenlemeye karar verdi. İsrail'in kuzey bölgesi Wadi Ara'da da protestolar olmasına rağmen, eylemin çoğu, Celile'deki sokağa çıkma yasağı altında bulunan Sakhnin, Arraba, Deir Hanna, Tur'an, Tamra ve Kabil köylerinde gerçekleşti.[1]

Gösterilere katılan Filistinlilerin sayısı her geçen gün arttı. Büyük protesto gösterilerinin patlak vermesi sonucu İsrail polisinin gösterilere müdahale etmesi sonucunda 6 Filistinli yaşamını yitirdi ve yüzlerce kişi yaralandı. İsrail devletinin güvenlik güçlerinin kendi vatandaşlarını

öldürmesi o dönemde İsraili politikacıların da göz yumdukları bir durumdu.[2]

Bu sebeple Filistinliler her yıl 30 Mart'ta Toprak günü (Yevm ül Ard) kapsamında çeşitli etkinlikler organize etmektedir. Celilelilerin acısının ve öfkesinin dile getirildiği bugünde Filistinliler İsrail işgaline karşı direnişlerini gösteren eylemler düzenlemektedir.

Bu yıl da Filistinliler, 30 Mart günü başlayıp 15 Mayıs Nakba'nın yıldönümünde sona erdirmeyi planladıkları birtakım eylemler düzenlediler. 1948 yılında terk etmek zorunda kaldıkları evlerine geri dönme hakkını talep etmek üzere Gazze Şeridi ve İsrail sınırı boyunca çadırlar kurdular. Filistinliler topraklarına sahip çıkma konusunda kararlı olduklarını göstermek için daha önce görülmemiş bir şekilde Büyük Dönüş Yürüyüşü organize ettiler. Filistin'de farklı grupların katıldığı bu eylemde genç, çocuk, kadın, yaşlı geri dönüş hakları için bu yürüyüşe katıldı.

Sınıra yürüyerek seslerini duyurmaya çalışan Filistinlilere, yürüyüş öncesi etkinliği organize eden gruplar yürüyüşün barış içerisinde olacağını vurgusunu yaptı. Kurulan çadırlarda toplanan Filistinliler marşlar söyleyip, toplu kitap okudular, oyunlar izlediler ve zaman zaman konuşma yapan kanaat önderlerini dinlediler.

İşgale karşı direniş göstermenin sembollerinden olan bugünde toprakların sadece %15'lik kısmını kullanabilen Filistinliler, sürgün edildikleri topraklarına geri dönmeyi talep etmektedirler. Bunun yanında Filistinliler Gazze'ye uygulanan ablukanın kalkması ve son aylarda gündemi meşgul eden, ABD Başkanı Donald Trump'ın açıkladığı Kudüs'ün İsrail'in başkenti olduğuna ve ABD büyükelçiliğinin Kudüs'e taşınmasına dair kararını protesto etmek için Büyük Dönüş Yürüyüşünü organize ettiler.

Ancak bu gösteriler İsrail yönetimi tarafından kana bulandı. Silahlı hiçbir grubun olmadığı, geniş katılımın olduğu bu etkinliğin ilk gününde İsrail göstericilere gerçek mermi ile müdahale etti. Gösterilerin başladığı günden bugüne kadar 29 kişi öldürüldü ve yaklaşık 1500 kişi yaralandı. Yaşanan bu gelişmeler karşısında dünyadan gelen tepkiler çok yeterli değildi. İlk etapta Kuveyt'in çağrısı ile acil toplanan BMGK'nin tepkisi cılız kaldı. Kapalı olarak gerçekleşen toplantının nihayetinde maalesef ortak bir bildiri üzerinde mutabık olamadıkları için kınama kararı çıkmadı. BM Genel Sekreteri Antonio Guterres çatışmalardan duyduğu endişeyi belirttiği yazılı açıklamasında "bağımsız ve şeffaf" bir soruşturma çağrısında bulundu. Uluslararası toplum ve kuruluşların

harekete geçmesini talep eden Filistin yönetimi olayların ardından ülkede ulusal yas ilan etti. Hamas milli bir duruş olarak tanımladığı bu yürüyüş karşısında yapılanlara tepki olarak tüm bu saldırılara rağmen yürüyüşün devam edeceğini belirtti. İsrail yönetimi ise "İsrail'in güvenliğinin sağlanması için" Filistinlilere gerçek mermi kullanarak ateş açan askerlerinin arkasında durduğunu ifade etti.

Sivillere karşı yapılan bu saldırılara en büyük tepki ise Türkiye'den geldi. Filistin halkına karşı artan sistematik şiddete dikkat çeken Cumhurbaşkanlığı sözcüsü İbrahim Kalın, uluslararası hukukun ihlal edilip savunmasız insanların öldürülmesini sert şekilde kınadı. Temsilciler düzeyinde toplanan Arap Birliği'nin tepkisi ise Gazze sınırında işlenen suçlara karşı uluslararası komite kurulması çağrısından öteye gidemedi.

İsrail yönetiminin tüm müdahalelerine rağmen binlerce Filistinli sınırı yakın bölgelere akın etmeye devam ediyor. Amaçlarını gerçekleştirme konusunda kararlı, ısrarlı ve bu konuda bedel ödemeye hazır olan Filistinliler, Gazze'ye uygulanan yaptırımların acilen kaldırılmasını talep etmekte ve mülteci meselesine dikkat çekmeyi istemektedir.

Filistinli birçok uzman tarafından başarılı bir eylem olarak kabul edilen Büyük Dönüş Yürüyüşünün 15 Mayıs'a kadar sürmesi planlanmaktadır. Filistin halkı, haklarının korunması için dünya kamuoyunu harekete geçirmek için barışçıl eylemlerine devam edecektir.

[i] Mahmud Derviş, "Nakba'nın 50. Yılında Filistin Halkının Çağrısı, 14 Mayıs'ta Yapılan Konuşma", Rochelle A. Davis, Yerinden Edilenlerin Coğrafyaları Filistin Köy Tarihleri, Küy Yayınları, İstanbul, 2016, s.226.

[1] Yara Hawari, "Palestine Land Day: A day to resist and remember", Al Jazeera, 30 Mart 2018.

[2] Ilan Pappé, Modern Filistin Tarihi, Phoenix Yayınları, Ankara, 2007, s.320.